

**O‘ZBEKISTON-QOZOG‘ISTON CHEGAROLDI HUDUDLARINING
IJTIMOIY-IQTISODIY RIVOJLANISH XUSUSIYATLARI
(TOSHKENT VILOYATI MISOLIDA)**

Quchkarov Abbas Gulimboyevich

Toshkent Gumanitar Fanlar Universiteti

“O‘zbekiston-Qozog‘iston chegaroldi hududlarining ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanish xususiyatlari (Toshkent viloyati misolida)” mavzusi bugungi kunda dolzarb ahamiyat kasb etmoqda. Chunki transchegaraviy hududlarda iqtisodiy aloqalarning kengayishi, transport-kommunikatsiya tizimlarining rivojlanishi hamda aholi migratsiyasining ortishi mintaqaviy rivojlanishga bevosita ta’sir ko‘rsatmoqda. Ayniqsa, Toshkent viloyati O‘zbekistonning Qozog‘iston bilan chegaradosh hududi sifatida savdo-iqtisodiy, transport-logistika va madaniy aloqalarda muhim o‘rin egallaydi.

Mazkur tadqiqotning asosiy maqsadi Toshkent viloyati misolida O‘zbekiston-Qozog‘iston chegaroldi hududlarining ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanish xususiyatlarini tahlil qilishdan iborat. Shu bilan birga, hududning iqtisodiy salohiyati, mehnat resurslari, savdo aloqalari va transchegaraviy hamkorlik istiqbollari o‘rganish vazifa sifatida belgilangan.

Tadqiqot obyekti sifatida O‘zbekiston-Qozog‘iston chegaroldi hududlari tanlangan bo‘lsa, tadqiqot predmeti hududlarning ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanish jarayonlari, transchegaraviy hamkorlik omillari va ularning mintaqaviy taraqqiyotga ta’siridan iborat hisoblanadi.

O‘zbekiston-Qozog‘iston chegaroldi hududlari geografik joylashuvi va iqtisodiy salohiyati bilan Markaziy Osiyoda muhim ahamiyat kasb etadi. Xususan, Toshkent viloyati mamlakatning shimoli-sharqiy qismida joylashgan

bo'lib, Qozog'iston bilan chegaradosh hudud sifatida transport va logistika tizimida muhim o'rin tutadi. Hudud orqali xalqaro avtomobil va temiryo'l yo'nalishlarining o'tishi savdo aloqalarining rivojlanishiga xizmat qilmoqda. Shu bilan birga, chegaraoldi iqtisodiy aloqalarining shakllanishi ikki davlat o'rtasidagi eksport-import hajmining oshishiga ham ijobiy ta'sir ko'rsatmoqda.

Toshkent viloyatining ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishida aholi sonining ko'pligi va mehnat resurslarining salohiyati muhim omil hisoblanadi. Hududda sanoat korxonalari, savdo markazlari va xizmat ko'rsatish sohalari faol rivojlanib bormoqda. Ayniqsa, oziq-ovqat sanoati, qurilish materiallari ishlab chiqarish hamda logistika xizmatlari iqtisodiy taraqqiyotda yetakchi yo'nalishlardan biri sanaladi. Bundan tashqari, xorijiy investitsiyalar va tashqi iqtisodiy hamkorlikning kengayishi hududning iqtisodiy imkoniyatlarini yanada oshirmoqda.

Transchegaraviy hamkorlikni rivojlantirish jarayonida ayrim muammolar ham mavjud. Jumladan, migratsiya oqimining ortishi, ayrim infratuzilma tizimlarining yetarli darajada rivojlanmaganligi hamda bojxona jarayonlaridagi muammolar hududlararo aloqalarga ta'sir qilmoqda. Shunga qaramay, chegaroldi savdo imkoniyatlarining kengayishi, transport yo'laklarining rivojlantirilishi va mintaqaviy integratsiya jarayonlarining kuchayishi kelajakda transchegaraviy hamkorlik samaradorligini oshirishga xizmat qiladi.

Xulosa qilib aytganda, O'zbekiston-Qozog'iston chegaroldi hududlari, ayniqsa Toshkent viloyati, mintaqaviy iqtisodiy rivojlanishda muhim strategik ahamiyatga ega hisoblanadi. Tadqiqot davomida hududning geografik joylashuvi, transport-logistika imkoniyatlari hamda transchegaraviy iqtisodiy aloqalari ijtimoiy-iqtisodiy taraqqiyotga ijobiy ta'sir ko'rsatishi aniqlandi. Shuningdek, sanoat, savdo va xizmat ko'rsatish sohasining rivojlanishi hudud iqtisodiy salohiyatining oshishiga xizmat qilmoqda.

Tadqiqot natijalariga ko'ra, transchegaraviy hamkorlikni yanada rivojlantirish uchun transport infratuzilmasini modernizatsiya qilish, bojxona jarayonlarini soddalashtirish hamda investitsion loyihalarni ko'paytirish maqsadga muvofiq hisoblanadi. Shu bilan birga, chegaroldi hududlarda yangi ish o'rinlarini yaratish va logistika markazlarini rivojlantirish iqtisodiy integratsiya samaradorligini oshirishga yordam beradi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Axmedov E.A. O'zbekiston iqtisodiy va ijtimoiy geografiyasi. - Toshkent: O'qituvchi, 2020.
2. Alimuhamedov M. Mintaqaviy iqtisodiyot va hududiy rivojlanish. - Toshkent: Fan, 2019.
3. Bo'riyev O.B. Aholi geografiyasi asoslari. - Toshkent: Universitet, 2018
4. Nazarov M., Soliyev A. O'zbekistonning iqtisodiy geografiyasi. - Toshkent: Sharq, 2021.
5. O'zbekiston Respublikasi Davlat statistika qo'mitasi ma'lumotlari. - Toshkent, 2024.
6. O'zbekiston Respublikasi Investitsiyalar, sanoat va savdo vazirligi materiallari. - Toshkent, 2024.
7. Qozog'iston Respublikasi Milliy statistika byurosi ma'lumotlari. - Ostona, 2024.
8. Soliyev A.S. Mintaqaviy iqtisodiyot. - Toshkent: Mumtoz so'z, 2019.
9. Tojiyeva Z.N. Iqtisodiy va ijtimoiy geografiya asoslari. - Toshkent: Tafakkur, 2017.
10. Umarov I. Transchegaraviy hamkorlik va mintaqaviy integratsiya masalalari. - Toshkent: Fan va texnologiya, 2022.

